

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Summary	11
Hoofdstuk 1: <i>Status quaestionis</i> van het ontstaan van de catacomben	13
1. Inleiding	13
2. Het catacomben-onderzoek tot en met Antonio Bosio	14
2.1 Het catacomben-onderzoek vóór Bosio	14
2.2 Antonio Bosio	15
3. De studie van de catacomben in de periode tussen A. Bosio en G.B. de Rossi	18
3.1 Jacques Basnage	18
3.2 Marc Antonio Boldetti	20
3.3 Giovanni Gaetano Bottari	22
3.4 Garrucci Raffaele	23
3.5 Giuseppe Marchi	25
4. Van Giovanni Battista de Rossi tot het begin van de twintigste eeuw	29
4.1 Giovanni Battista de Rossi	29
4.2 Mariano Armellini	33
4.3 Orazio Marucchi	36
4.4 Pietro Kirsch	38
4.5 Paul Styger	41
5. Het onderzoek naar het ontstaan van de catacomben in de twintigste eeuw	45
5.1 Francesco Tolotti	45
5.2 Louis Reekmans	47
5.3 <i>Status quaestionis</i> omtrent het ontstaan van de catacomben	50
5.3.1 Ontstaan en evolutie van de catacomben	50
5.3.2 De redenen voor de aanleg van de christelijke begraafplaatsen	56
5.3.3 De dateringen	57
5.3.4 Evaluatie	58
6. Besluit en perspectieven	59
Hoofdstuk 2. Het pagane funeraire archeologische materiaal	63
1. Algemene inleiding op de studie van het archeologisch materiaal	63
1.1 Het topografische kader	63
1.2 Het chronologische kader	64
1.3 Het religieuze kader	65
1.4 Het dateringsprobleem en het religieus-identificatieprobleem	65
1.4.1 Het dateringsprobleem	65
1.4.2 Het religieus-identificatieprobleem	70
2. Inleiding	71
2.1 Redenen voor een studie van de columbaria, mausolea en hypogea in het onderzoek naar het ontstaan en de ontwikkeling van de catacomben	72
2.2 Opzet van de studie van de columbaria, mausolea en hypogea	73
3. Studie van de columbaria	73
3.1 Columbarium in het park van de Villa Borghese	74
3.2 De drie columbaria van de Statilii	75

3.3 Columbarium nabij het columbarium van de Statilii	77
3.4 Columbarium van de Arruntii	77
3.5 Columbarium van N. Patladius Maximus	78
3.6 Columbarium van Tiberius Claudius Vitale.....	78
3.7 Columbarium van Pomponius Hylas.....	79
3.8 Columbaria van de Vigna Codini.....	81
3.8.1 Vigna Codini 1	81
3.8.2 Vigna Codini 2	82
3.8.3 Vigna Codini 3	84
3.9 Columbaria van de via Taranto	85
3.9.1 via Taranto 1.....	85
3.9.2 via Taranto 2.....	85
3.10 Columbarium van de <i>liberti</i> van Livia Augusta of <i>monumentum familiae Liviae</i> ...	86
3.11 Columbarium van de <i>liberti</i> van Augustus	87
3.12 Columbarium nabij het circus van Maxentius.....	88
3.13 Columbaria onder S. Sebastiano	89
3.13.1 Sebastiano 10.....	89
3.13.2 Sebastiano 9: “Appolonius-graf”	90
3.13.3 Sebastiano 8.....	91
3.13.4 Sebastiano 7.....	91
3.13.5 Sebastiano 6.....	92
3.13.6 Sebastiano 5: “Flavisch columbarium”	92
3.13.7 Sebastiano 4, 3 en 1	93
3.13.8 Sebastiano 2.....	94
3.13.9 Sebastiano 11 (en 12)	94
3.13.10 Sebastiano 13.....	95
3.14 De <i>piazzola</i> van de S. Sebastiano-catacombe	95
3.14.1 Mausoleum H van M. Clodius Hermes.....	95
3.14.2 Mausoleum I van het <i>Collegium Innocentiorum</i>	98
3.14.3 Mausoleum A van de <i>ascia</i>	100
3.15 Het zogenaamde hypogeum Polimanti.....	101
3.16 Columbarium van G. Sulpicius Platorinus.....	102
3.17 Columbarium in het park van de Villa Doria - Pamphilj.....	102
3.18 <i>Colombario maggiore</i> en <i>colombario minore</i> nabij het Casino del Bel Respiro...	103
3.19 Columbarium van Scribonius Menophilus.....	103
3.20 Columbarium nabij het circus van Nero in het Vaticaan	104
4. Studie van de columbaria en mausolea <i>ad circum</i>	104
4.1 De Vaticaan	105
4.2 De necropool <i>ad circum</i>	105
4.3 Studie van de columbaria en mausolea <i>ad circum</i>	107
4.3.1 Mausoleum A: mausoleum van Gaius Popilius Heracla.....	107
4.3.2 Mausoleum B: mausoleum van Fannia Redempta.....	107
4.3.3 Mausoleum C: mausoleum van Lucius Tullius Zethus.....	109
4.3.4 Mausoleum D: het “ <i>opus reticulatum</i> ” mausoleum	110
4.3.5 Mausoleum E: mausoleum van de Aelii of van Titus Aelius Tyrannus.....	111
4.3.6 Mausoleum F: mausoleum van de Caetennii Miores of van Marcus Caetennius Antigonus	112
4.3.7 Mausoleum G	114
4.3.8 Mausoleum H: mausoleum van de Valerii of van Gaius Valerius Herma.....	115
4.3.9 Mausoleum I.....	117

4.3.10 Mausoleum Z: mausoleum van de Egyptenaren	118
4.3.11 Mausoleum Phi: mausoleum van de Marcii	119
4.3.12 Mausoleum Chi	120
5. Overige columbaria	121
6. Overkoepelende patronen van de pagane columbaria en mausolea	122
6.1 Plaatsing van de columbaria en mausolea	122
6.2 De toegangstrap en de diepte	123
6.3 De grootte van de columbaria en de mausolea	124
6.4 De muurtechnieken in columbaria en mausolea	124
6.5 De gewelven in columbaria en mausolea	125
6.6 De vloerbekleding in columbaria en mausolea	125
6.7 De grote centrale pronknissen in columbaria en mausolea	125
6.8 Graftypologie en aantal bijzettingen in columbaria en mausolea	126
6.9 Stucdecoratie in columbaria en mausolea	127
6.10 Sculpturen in columbaria en mausolea	127
6.11 De fresco's in columbaria en mausolea	127
6.12 De datering van de columbaria en de chronologische breukvlakken	128
7. Conclusies	130
8. Studie van de pagane hypogea	131
8.1 Hypogeum di Scarpone	131
8.2 Anoniem hypogeum van de Villa Pamphij	133
8.3 Hypogeum van de Octavii	134
8.4 Anoniem hypogeum van de via Triumphalis	135
8.5 Hypogeum van de Nasonii	136
8.6 Hypogeum van Fadilla	137
8.7 Hypogeum Gorgo	138
8.8 Hypogeum Casale dei Pupazzi / Hypogeum onder het huis Schneider	139
8.9 Hypogeum van Ampliatus in de Domitilla-catacombe	141
8.10 Hypogeum van de Flavii in de Domitilla-catacombe	143
8.11 Het zogenaamde hypogeum van de sarcofagen in de Domitilla-catacombe	146
9. Overkoepelende patronen van de pagane hypogea	147
9.1 Het hergebruik van bestaande constructies	147
9.2 Omheiningsmuren	148
9.3 Bovengrondse constructies	148
9.4 De toegangstrap en de diepte	148
9.5 De hoofdgang	149
9.6 De zijgangen	149
9.7 Het gangenstelsel	149
9.8 De <i>cubicula</i>	150
9.9 De vloerbekleding, gewelfvormen en muurtechnieken	150
9.10 Graftypologie en het aantal bijzettingen	151
9.11 De fresco's	152
9.12 De inscripties	152
9.13 Privaat of gemeenschappelijk statuut	152
9.14 De christianisatie van de pagane hypogea	153
9.15 De datering en chronologische breuklijnen	153
9.15.1 Het gangenstelsel	153
9.15.2 De <i>cubicula</i>	154
9.15.3 De vloerbekleding	154
9.15.4 Het aantal bijzettingen en de graftypologie	154

9.15.5 De fresco's.....	154
9.15.6 Conclusies	154
10. Conclusies betreffende de pagane grafconstructies	155
10.1 Omvang van de pagane grafconstructies.....	155
10.2 De decoratie in de pagane grafconstructies.....	155
10.3 De begrafenisritus in de pagane hypogea.....	156
10.4 Het aantal bijzettingen in de pagane grafconstructies.....	156
10.5 Gemeenschappelijk en privaat statuut van de pagane grafconstructies	156
10.6 Organisatie en concept van de pagane grafconstructies.....	157
10.7 De columbaria versus de catacomben	157
Hoofdstuk 3: De vroeg-christelijke begraafplaatsen.....	158
1. Inleiding.....	158
2. Studie van de vroeg-christelijke begraafplaatsen	160
2.1 Hypogeum van de Valentinus-catacombe.....	160
2.2 Pamphilus-catacombe.....	161
2.3 St.-Hermes-catacombe / Bassilla-catacombe	166
2.4 Felicita-catacombe of Massimo-catacombe	168
2.5 Trasone-catacombe of ad Santa Saturninum-catacombe of catacombe van de via Yser	169
2.6 De Ilaria-catacombe of de catacombe delle Sette Vergini	170
2.7 Hypogeum van het Coemeterium Jordanorum / Catacomba dei Giordani - S. Alesandro	170
2.8 <i>Cryptoporticus</i> van de Priscilla-catacombe.....	172
2.9 De regio van het zogenaamde hypogeum van Heliodorus of het “ <i>cimitero contiguo</i> ” van de Priscilla-catacombe	175
2.10 Het hypogeum van Eva van de Priscilla-catacombe	177
2.11 Regio van het centraal <i>arenarium</i> in de Priscilla-catacombe.....	178
2.12 Anoniem hypogeum van de via Villini / zogenaamde Nicomedes-hypogeum	181
2.13 De Regio I van de Agnese-catacombe	183
2.14 De twee hypogea van het Coemeterium Maius.....	187
2.14.1 Hypogeum A	187
2.14.2 Hypogeum B	189
2.15 Laurentius-catacombe / Ciriaca-catacombe	191
2.16 Novatianus-catacombe	192
2.17 Hyppolitus-catacombe.....	195
2.18 Vier regio's van de Petrus en Marcellinus-catacombe / “ <i>Ad duas lauros</i> ”	197
2.19 Hypogeum Campana / presso il sepolcro degli Scipioni.....	204
2.20 Hypogeum van Victoria	205
2.21 De twee hypogea van Lucina-crypte	207
2.21.1 Hypogeum α	207
2.21.2 Hypogeum β	210
2.22 Hypogeum V nabij de Lucina-crypte	213
2.23 De Area I van de Callixtus-catacombe.....	214
2.24 De zes hypogea van de S. Sebastiano-catacombe	221
2.25 Spelunca Magna / Regio A van de Praetextatus-catacombe	222
2.26 Hypogeum van de Scala maggiore / Regio G van de Praetextatus-catacombe.....	226
2.27 Hypogeum van de Scala minore / Regio F van de Praetextatus-catacombe	230
2.28 Anonieme catacombe van de via Ardeatina / Balbina-catacombe.....	232
2.29 Regio “dello Scalone del 1897” in de Domitilla-catacombe.....	234

2.30 Hypogeum van St.-Thecla in de Thecla-catacombe.....	236
2.31 Hypogeum A nabij de Thecla-catacombe	238
2.32 Pontianus-catacombe.....	241
2.33 Anonieme begraafplaats van de Villa Pamphilj.....	242
2.34 Het hypogeum van de Calepodius-catacombe	246
3. Overkoepelende patronen van de christelijke hypogea en primitieve kernen	250
3.1 Het hergebruik van bestaande structuren	251
3.2 De omheiningsmuren	252
3.3 De bovengrondse constructies.....	254
3.4 De toegangstrap en de diepte	254
3.5 De hoofdgang	255
3.6 De zijgangen.....	256
3.7 De totale lengte van het gangenstelsel	256
3.8 De <i>cubicula</i>	257
3.9 De vloerbekleding, de muurtechnieken en de gewelfvormen	258
3.10 De graftypologie.....	258
3.11 Het aantal bijzettingen.....	259
3.12 Decoratie	261
3.13 De inscripties.....	262
3.14 Privaat of gemeenschappelijk.....	262
3.15 De dateringscriteria en de datering.....	263
3.16 Opname in de catacomben	263
3.17 Samenvattende beschrijving van de zelfstandige hypogea	264
3.18 Samenvattende beschrijving van de in oorsprong zelfstandige hypogea.....	264
3.19 Samenvattende beschrijving van de primitieve kernen.....	265
3.20 Verschilpunten en overeenkomsten	267
4. Vergelijking van de pagane hypogea met de christelijke hypogea en primitieve kernen.....	267
4.1 Overeenkomsten tussen de pagane hypogea met de christelijke hypogea en primitieve kernen.....	268
4.2 Overeenkomsten tussen de pagane hypogea met de christelijke zelfstandige hypogea	269
4.3 Verschilpunten tussen de pagane hypogea en de christelijke hypogea en primitieve kernen.....	270
4.4 Verschilpunten tussen de pagane hypogea en de christelijke in oorsprong zelfstandige hypogea en primitieve kernen	272
4.5 Conclusies	272
5. Besluit.....	273
5.1 Verschillen en overeenkomsten tussen de christelijke zelfstandige hypogea, de in oorsprong zelfstandige hypogea en de ondergrondse primitieve kernen	273
5.2 De pagane hypogea versus de christelijke zelfstandige hypogea, de in oorsprong zelfstandige hypogea en de ondergrondse primitieve kernen	274
5.3 De catacomben als christelijke vinding.....	274
Hoofdstuk 4: De neutrale en gemengde hypogea	276
1. Inleiding.....	276
2. Studie van de neutrale hypogea	277
2.1 Hypogeum van de anonieme catacombe van de via Anapo.....	277
2.2 Hypogeum van de Acilii in de Priscilla-catacombe	279
2.3 Hypogeum van de Goede Herder in de Domitilla-catacombe	283

2.4 De hypogea A en B van de Flavii Aurelii in de Domitilla-catacombe	286
2.4.1 Hypogeum van de Flavii Aurelii A	286
2.4.2 Hypogeum van de Flavii Aurelii B	289
2.5 De regio D van de anonieme catacombe van de Villa Pamphilj	291
3. Studie van de gemengde hypogea	292
3.1 Het hypogeum van de Aurelii langs de viale Manzoni	292
4. Overkoepelende patronen van de neutrale hypogea	296
4.1 De neutrale hypogea	296
4.1.1 Het hergebruik van bestaande structuren	296
4.1.2 De omheiningsmuren en bovengrondse constructies	296
4.1.3 De toegangstrap en de diepte	297
4.1.4 De hoofdgang	297
4.1.5. De zijgangen	297
4.1.6 De totale lengte van het gangenstelsel	297
4.1.7 De <i>cubicula</i>	298
4.1.8 De vloerbekleding, de muurtechnieken en de gewelfvormen	298
4.1.9 De graftypologie en het aantal bijzettingen	298
4.1.10 De fresco's	298
4.1.11 De inscripties	299
4.1.12 Het privaat of gemeenschappelijk statuut	299
4.1.13 De dateringscriteria en de datering	299
4.1.14 Opname in andere constructies	299
4.1.15 De religieuze toewijzing	299
4.2 De gemengde hypogea	303
5. Besluit	303
Slotconclusies betreffende het pagane en christelijke funeraire archeologische materiaal	305
1. De columbaria en mausolea	305
1.1 De columbaria voor Hadrianus	305
1.2 De columbaria en mausolea vanaf Hadrianus	305
1.3 Het nieuwe concept bij de columbaria en mausolea vanaf Hadrianus	306
1.4 De link tussen de columbaria uit de tijd voor Hadrianus en de catacomben	306
2. De pagane hypogea	306
2.1 Materiële overeenkomsten tussen de pagane hypogea en de columbaria en mausolea uit de tijd na Hadrianus	306
2.2 Conceptuele overeenkomsten tussen de pagane hypogea en de columbaria en mausolea uit de tijd na Hadrianus	306
3. De christelijke hypogea en primitieve kernen	307
3.1 Verschilpunten en overeenkomsten tussen de christelijke hypogea en primitieve kernen	307
3.2 Overeenkomsten en verschilpunten tussen enerzijds de christelijke hypogea en primitieve kernen en anderzijds de pagane hypogea	307
3.3 Invloed van de pagane hypogea op het ontstaan en de ontwikkeling van de catacomben	308
4. De zogenaamd neutrale hypogea	308
4.1 Vergelijking van de neutrale hypogea met de pagane en christelijke hypogea	308
4.2 De neutrale hypogea en het ontstaan en de ontwikkeling van de catacomben	308
5. Besluit en perspectieven	309

Hoofdstuk 5: De pagane funeraire organisatie op basis van de primaire bronnen	310
1. Inleiding	310
2. De funeraire organisatie door de stad	314
2.1 Inleiding	314
2.2 Historisch onderzoek.....	315
2.2.1 Topografische context, omvang, opbouw en datering van de gemeenschappelijke begraafplaats	315
2.2.2 Juridisch statuut van de gemeenschappelijke begraafplaats	316
2.2.3 Doelgroep van de gemeenschappelijke begraafplaats.....	316
2.2.4 De organisatie van de gemeenschappelijke begraafplaats	318
2.3 Archeologisch onderzoek.....	320
2.3.1 Topografische context, omvang, opbouw en datering van de gemeenschappelijke begraafplaats	320
2.4 Confrontatie tussen het historische en archeologische onderzoek.....	321
2.4.1 De eerste onderzoekers: Lanciani en Pinza.....	321
2.4.2 Het moderne onderzoek: Bodel.....	322
2.5 Problemen in verband met de reconstructie van Bodel.....	323
2.5.1 Topografische context van de <i>puticuli</i> van Horatius.....	323
2.5.2 Bijzetting van het <i>plebs</i> na de opgave van de <i>puticuli</i>	325
2.6 Besluit.....	326
3. De funeraire organisatie door <i>collegia</i>	328
3.1 Inleiding	328
3.2 Historisch overzicht van het ontstaan en de wetgeving op de <i>collegia</i>	329
3.3 Het juridische statuut van de <i>collegia</i>	332
3.4 De verschillende types <i>collegia</i>	333
3.5 Interne organisatie en functies van de private <i>collegia</i>	336
3.5.1 De leden van de private <i>collegia</i>	336
3.5.2 Financiering van de private <i>collegia</i>	337
3.5.3 De functies van de private <i>collegia</i>	340
3.6 Archeologisch geattesteerde activiteiten van <i>collegia</i> in grafconstructies.....	341
3.7 Besluit.....	343
4. De funeraire organisatie door de familie	345
4.1 Inleiding	345
4.2 De betekenis van <i>familia</i> en <i>domus</i>	345
4.3 De wetgeving inzake familiegraven.....	347
4.4 Redenen voor de aanleg van familiegraven	348
4.5 Commemoratie als bron voor de organisatie van de familiegraven?	351
4.6 De grote columbaria uit de eerste eeuw n.Chr.	354
4.7 De familiegraven uit de tweede en derde eeuw n.Chr.....	357
4.7.1 <i>Case study</i> : de funeraire organisatie van de necropool in het Vaticaan.....	357
4.7.2 Het belang van de inscripties voor de organisatie en de sociale status in de columbaria uit de tweede en derde eeuw n.Chr.	359
4.7.3 De structuur en opbouw van de columbaria en mausolea uit de tweede en derde eeuw n.Chr. als bron voor de organisatie en de sociale status	361
4.7.4 De plaats van slaven in de familie-mausolea uit de tweede en derde eeuw n.Chr.	364
4.7.5 De kosten voor het oprichten van een columbarium of mausoleum	364
4.7.6 De overige kleine columbaria en mausolea uit de eerste tot en met de derde eeuw n.Chr.....	366

4.8 De overgang van crematie naar inhumatie en de gevolgen voor de funeraire organisatie	369
4.8.1 De begrafenisritus in Rome vanaf Augustus tot Hadrianus	369
4.8.2 De begrafenisritus in Rome vanaf Hadrianus	370
4.8.3 Redenen voor de overgang van crematie naar inhumatie	371
4.8.4 <i>Case study</i> : De gemengde ritus in het mausoleum F in de necropool in het Vaticaan.....	375
4.8.5 Gevolgen van de omschakeling van crematie naar inhumatie	376
4.9 De pagane hypogea	376
4.9.1 Overzicht van de pagane hypogea.....	376
4.9.2 Organisatie van de pagane hypogea	378
4.10 Besluit.....	379
5. De funeraire organisatie door de keizerlijke familie.....	381
5.1 Inleiding	381
5.2 Keizerlijke funeraire zorg voor het <i>plebs</i>	382
5.3 Keizerlijke funeraire zorg voor de slaven en <i>liberti</i> van het keizerlijke hof.....	383
5.3.1 Oorsprong van de keizerlijke columbaria	383
5.3.2 De organisatie van de keizerlijke columbaria	384
5.4 Latere begraafplaatsen van keizerlijke slaven en <i>liberti</i>	384
5.5 Besluit.....	385
6. De funeraire organisatie door individuen	385
6.1 Inleiding	385
6.2 Individuele “armengraven”	385
6.3 Besluit.....	389
7. Algemeen besluit.....	389
Hoofdstuk 6: De christelijke funeraire organisatie op basis van de primaire bronnen	393
1. Inleiding.....	393
2. De funeraire organisatie door individuen	395
2.1 Inleiding	395
2.2 Christelijke bijzettingen in pagane necropolen en familiegraven	395
2.3 Christelijke bijzettingen in begraafplaatsen van pagane <i>collegia</i>	396
2.4 Begraafplaatsen van christelijke <i>collegia</i>	397
2.5 Besluit.....	400
3. De funeraire organisatie door de familie.....	401
3.1 Inleiding	401
3.2 De christelijke families.....	401
3.3 De wetgeving inzake familiegraven.....	402
3.4 De funeraire organisatie binnen de christelijke families	403
3.5 Redenen voor de aanleg van ondergrondse christelijke familiebegraafplaatsen.....	408
3.6 De funeraire organisatie in handen van de familie volgens de archeologie.....	408
3.6.1 De christelijke private zelfstandige of in oorsprong zelfstandige familiehypogea	408
3.6.2 <i>Cubicula</i> als familiegraven in de catacomben.....	412
3.7 Besluiten.....	414
4. De funeraire organisatie door de Kerk	416
4.1 Inleiding	416
4.2 De juridische basis voor kerkelijke begraafplaatsen	417
4.3 De kerkelijke begraafplaatsen in de primaire bronnen.....	423
4.4 De argumenten voor het oprichten van kerkelijke begraafplaatsen	431

4.4.1 Inleiding	431
4.4.2 Kerkelijke begraafplaatsen als exclusief christelijke begraafplaatsen	431
4.4.3 Kerkelijke begraafplaatsen als gevolg van de funeraire armenzorg	438
4.4.4 Het kerkelijke bestuur van haar begraafplaatsen.....	443
4.4.5 Kerkelijke begraafplaatsen voor cultus en rituele handelingen	451
4.4.6 Begraafplaatsen als bezit van en georganiseerd door de Kerk: conclusies	458
4.5 De Kerk versus de familie inzake de christelijke funeraire organisatie	460
4.6 Besluit.....	462
5. Algemeen besluit.....	464
Hoofdstuk 7. Slotevaluatie	467
Bibliografie.....	476
Curriculum Vitae	500